

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK V

DUNAJ, V SREDO, DNE 1. II. 1949

ŠTEV. 8 (281)

Čas bo da oblast končno posluša tudi glas ljudstva

Ze v zadnji številki smo poročali o proračunski debati v koroškem deželnem zboru, danes pri našamo nadaljevanje razprave.

Tudi za popolnoma porušeni prosvetni dom v Žitari vasi SPZ ni dobila niti groša odškodnine. Nasprotno, oblast je najprej dolgo časa zavlačevala vrnitev doma, potem pa, ko smo pristopili k temu, da ga z lastnimi sredstvi obnovimo, je poskušala gradnjo sploh preprečiti in ko že to ni šlo, vsaj sabotirati. Nad štiri mesece je zavlačevala izstavitel gradbenega dovoljenja, končno pa ji le ni preostalo drugega, da ga je izstavila. S tem je sicer „uspela“, da dom ni bil izgotovljen do predvidenega roka, nikakor pa gradnje ni mogla preprečiti. Dom stoji in kmalu bo tako daleč, da ga bomo odprli in bo spet služil dvigu kulturne ravni našega ljudstva.

V proračunu je nadalje predvidenih 45.000 šilingov za „ljudsko izobrazbo“. S tem denarjem razpolaga tako imenovani zvezni „Volksbildungsreferent“, ki odgovarja za svoje delo ministrstvu za prosveto. Ko so poslanci v debati razpravljali o tej točki, so kar tekmovali, kdo bo najglasneje poudaril, da mora ta denar služiti izključno izobrazbi podeželskega prebivalstva. Toda — ne glede na to, da je ta vsota, če s tem hočejo nuditi podeželskemu prebivalstvu res pravo izobrazbo, mnogo prenizka — kakšna je ta „izobrazba“ v resnici? „Schuhplattler-ji“, tako imenovana „Bauernbühne“ s svojimi skvarjenimi in nemoralnimi burkami, ki podeželsko prebivalstvo v najboljšem primeru poneumnijo, nikakor pa ne izobrazujejo, to je kar po dosedanjih izkušnjah smatrajo za „ljudsko izobrazbo“. Mi za naše kraje in vasi te vrste „izobrazbo“ odločno odklanjamo že zato, ker je to poleg vsega še pospeševanje germanizacije. Imamo svoje igralske skupine, svoje odre — v kolikor smo jih z lastnimi sredstvi spet mogli obnoviti — in uprizarjamo svoje — slovenske igre, ki jih naše ljudstvo želi, ki ga izobrazujejo in mu nudijo pošteno razvedrilo in zabavo. V naših krajih tudi ne potrebujemo zveznega „Volksbildungsreferenta“, ker njegovo delo po naših vaseh po dosedanjih izkušnjah služi samo germanizaciji. Imamo svoje kulturne organizacije, Slovensko prosvetno zvezo, slovenska prosvetna društva, ki delajo v interesu ohranitve slovenskega naroda na Koroškem, vzbujajo in gojijo narodno zavest in nudijo našemu ljudstvu resnično ljudsko izobrazbo. Zato pa na tem mestu ponavljamo zahtevo Demokratske fronte delovnega ljudstva: „Slovensko ljudsko prosveto na ozemlju imenovanih treh okrajev (Velikovec, Celovec in Beljak. Op. ur.) sme voditi kot kulturna predstavništva koroških Slovencev popolnoma avtonomno le Slovenska prosvetna zveza, ki dobi za svoje delo sorazmerno dotacijo kakor zvezni „Volksbildungsreferent“.

„Volksbildungsreferent“ nima na slovensko ljudsko prosveto direktnega vpliva.

Edino uresničitev te zahteve je garant resničnega kulturnega razvoja koroških Slovencev. Slovenske kulturne organizacije doslej še niti groša niso dobile, čeprav je v letošnjem proračunu (kakor vsako leto) predvideno 20.000 šilingov za splošno gojitev kulture. Da bo ta denar, v kolikor ga bodo uporabili na ozemlju Slovenske Koroške, služil izključno germanizaciji, ni treba posebej poudarjati. To pa odločno odklanjamo, ker nikakor ne moremo niti ne smemo dopustiti, da bi naš narod počasi izginil, da bi postal žrtev nasilne in načrtno germanizacije. Naše zahteve so jasne in smo jih že ponovno postavili. Odrekli se jim nikoli ne bomo. Praznih obljub smo siti. Končno naj tem obljubam, ki jim nihče ne verjamne, sledijo dejanja, če oblast hoče, da bomo verjeli, da je demokratska in dela

v interesu delovnih ljudi in da ne mara zatirati drugih narodov. Doslej je dokazala ravno nasprotno in prav nič ne kaže, da je svoj odnos do koroških Slovencev spremenila.

Končno bo pa le potrebno, da oblast posluša tudi ljudstvo, konkretno na Koroškem pa, da upošteva kot enakopravni narod tudi koroške Slovence. Star pregovor namreč pravi: „Vsak vrč gre tako dolgo k studentu, dokler se ne razbije.“

Na koncu pa opozarjamo deželno vlado na člen 80 še danes veljavne senžermenske mirovne pogodbe, ki v svojem drugem odstavku pravi: „V mestih in okrajih, v katerih prebiva precejšnje število avstrijskih državljanov, ki pripadajo narodnosti, verski ali jezikovni manjšini, se bo tem manjšinam od vseh zneskov, ki se bodo izdali za vzgojne, verske ali dobrodne namene iz javnih sredstev državnih, občinskih ali drugih proračunov, zagotovil primeren del v korist in uporabo.“

Korak celovškega ordinariata je izkoriščanje vere v politične namene

Ze zadnjič smo pisali, da jasnimi in odločnimi besedami resnično ljudskih duhovnikov iz domovine ni treba dodajati nobenega komentarja. Iz njih jasno vidimo, kako slov. katoliški duhovniki v domovini gledajo in presojujejo vprašanje borbe koroških Slovencev za nacionalno in socialno osvoboditev.

Na duhovniškem sestanku v Kranju so sprejeli resolucijo, v kateri med drugim pravijo:

„Vsi slovenski katoliški duhovniki stojimo na stališču, da so koroški Slovenci organičen del našega naroda, in zato je po naravnem pravu dolžnost, naša in njihova, da delamo za to, da se združimo v skupni domovini.“

Slovenski katoliški duhovniki zahtevamo, da imajo vsi koroški Slovenci v cerkvi neovirano možnost, da uporabljajo svoj materinski jezik. Kdor jih pri tem ovira, krši kanonsko pravico in jim odvzema najboljši pogoj, da ohranijo svoj jezik. Ta zahteva je tem nujnejša, ker našim rojakom na Koroškem kratijo najosnovnejše pravice.

Da se ohrani slovenski narod na Koroškem, je nujno, da vsi koroški

Slovenci nastopajo kot nedeljiva politična enota. Kdor to njihovo strnjeno razbija ali ovira, škoduje narodnemu obstanku in podpira germanizacijo. Zato zavračamo vsak poskus od katere koli strani, ki je naperjen proti verski, narodni in kulturni svobodi koroških Slovencev.“

Katoliški duhovniki, ki so se zbrali na sestanku v Kamniku, pa pravijo v svoji resoluciji:

„Obsojamo razbijanje enotnosti slovenskega naroda, naj pridejo ta sovražna dejanja od koder koli. Obsojamo vsako zapostavljanje slovenskega naroda v kulturnem, političnem in verskem oziru. Mi hočemo braniti svoje pravice kot Slovenci in duhovniki. Nam je verska vrednota sveta, sveta pa nam je tudi narodna vrednota. Hočemo združitev koroških Slovencev z matičnim narodom.“

Slovenski duhovniki okrajev Murska Sobota in Lendava so na svojem sestanku sprejeli resolucijo, v kateri ugotavljajo:

„Naši koroški Slovenci so si po vseh razočaranjih in izdajstvih v (Nadaljevanje na 2. strani)

Resnica je zmagala nad lažjo

Pred enim tednom je poslala Družba sv. Mohorja v Celovec svojem poverjeničkemu odboru v Celovec izjavo, v kateri je rečeno:

IZJAVA

„Na vesti, ki se o Družbi sv. Mohorja v Celju od raznih strani širijo, izjavlja podpisana Družba sv. Mohorja v Celju, da obstoji in redno posluša. Zatorej ni res, da bi bila likvidirana.“

V Celovec je poverjeničtvo Družbe sv. Mohorja v Celju. Namen tega

Z enotnostjo na občinskih volitvah bomo dali najboljši odgovor razbijanjem enotnosti delovnih ljudi, napravili bomo v občinski upravi red in si zagotovili boljše življenjske pogoje.“

Za odbor:

Dr. Fr. Kotnik
blagajnik

Dr. Fr. Cukala
predsednik

To izjavo Družbe sv. Mohorja v Celju objavljamo kot dokaz, kako zahrbtnih in gnusnih laži se poslužujejo tako imenovani „voditelji“ koroških Slovencev iz vrst Krščanske ljudske stranke, da bi s potvarjanjem dejstev razbili enotnost slovenskega življa na Koroškem. Z lažjo, da so jugoslovanske oblasti likvidirale Družbo sv. Mohorja v Celju, so se vključili v načrtno kampanjo proti novi Jugoslaviji, hkrati pa skušajo s tem ustvariti svojo tako imenovano „Družbo sv. Mohorja v Celovec“ videz, da je ta edina in vsenarodna Mohorjeva družba, kar potrjuje tudi pisanje „Našega tednika“ z dne 28. 9. 1949.

Namen tega razbijaštva je prozoren. Našo slovensko kulturo hočejo odtrgati od vsenarodne kulture in ustvariti svojo posebno slovensko koroško kulturo, ki je pa nikdar ni bilo in je tudi nikdar ne more biti, kajti slovenska kultura bo na Koroškem živela samo tako dolgo, dokler bo najtesneje povezana z edino slovensko kulturo, kulturo slovenskega naroda.

Ta njihov namen potrjuje tudi pisanje o celovškem poverjeničkem odboru Družbe sv. Mohorja v Celju, ki „ima nalog, da onemogoči sleherno dobro slovensko knjigo med ljudstvom in doseže, da preide družbino premoženje v tuje roke.“ — S svojo hlinjeno zaskrbljenostjo za slovensko kulturo hočejo prikriti dejstvo, da še živi in redno pošilja svoje dobre knjige edina in vsenarodna Mohorjeva družba v Celju, prav tako pa skušajo s tem zamolčati, da so prav oni fisti, ki si prizadevajo, da bi prešlo družbino premoženje v tuje roke.

Res občudovanja vredna je njihova zaskrbljenost za dobro slovensko knjigo, očitno pa so pozabili, da je knjiga dobra samo takrat, če je zrasla iz naroda in je pisana za narod. Najboljše spričevalo za to pa je letošnji knjižni dar tako celjske kot celovške Mohorjeve družbe.

Spet je obveljal pregovor „Laž ima kratke noge“ in sramotno razkrinkali so se lažniki iz Krščanske ljudske stranke, kar nikakor ne moremo šteti v dobro njihovega „krščanstva“, ko pa hočejo biti bolj papeški kot je papež sam. Dejstvo je in ostane, da še živi in bo živela vseslovenska Mohorjeva družba v Celju, da pa tudi redno posluša, nam potrjuje dejstvo, da nam je obljubila v kratkem poslati svoj knjižni dar za leto 1950, prav tako pa tudi razveseljiva vest, da bo prihodnjo zimo izdala spet 4 nove knjige in jih nam prav tako poslala. Da pa so knjige celjske Mohorjeve družbe dobre, bo potrdilo naše ljudstvo, ki je s slovenskim narodom šlo skozi vso njegovo zgodovino in ni, kakor današnji svetohlinjski zaskrbljenci za slovensko kulturo, prespalo najbolj veličastno dobo svojega naroda, potrdilo bo, da je naša vsenarodna slovenska kultura samo ena in edino prava, kajti, kakor pravi Cankar: „Naša slovenska kultura, kakor je na današnji stopnji, je rezultat vsega našega duševnega in materialnega dela od začetka zavednega narodovega življenja do danes.“

Na občinskih volitvah bomo obračunali s sedanjo protiljudsko politiko

Letos je že 18 let, odkar so bile na Koroškem zadnje občinske volitve. Vsa ta leta je bila ljudstvu odvzeta vsaka možnost, da bi soodložalo o občinskih zadevah. Leta 1934 je prišla diktatura tako imenovanega zelenega fašizma in ljudstvo je moralo molčati in ubogati. Štiri leta nato, 1938. leta, nas je „osrečil“ Hitlerjev nacionalsocializem in vsakemu, ki je le z besedico poskušal dati duška svojemu nezadovoljstvu in razočaranju nad neznosnimi razmerami v občini, so grozile vislice, koncentracijska taborišča, plinske celice, skratka — smrt. Po končani vojni in po novembrskih državno-zbornih volitvah leta 1945 je ljudstvo upravičeno pričakovalo razpis občinskih volitev. Toda spet je moralo — hote ali nehoti — priznati župane in občinske odbore, ki jih je na podlagi volivnih rezultatov državnoborskih volitev leta 1945 imenovala oblast. Protiljudski oblastniki nič niso hoteli slišati o občinskih volitvah. Očitno so se bali, da s tem dosedanjih občinskih odborov, ki so bili v veliki večini le poslušni služabniki okrajnih glavarstev in deželne vlade, torej verni hlapeci vladajočih plasti, ne bi zamenjali pravi zastopniki ljudstva, ki bi jih na

občinskih volitvah izvolilo ljudstvo samo.

Zato dosedanja občinska zastopstva tudi nikakor niso odgovarjala niti niso mogla odgovarjati koristim občanov. Niso bila to, kar bi morala biti, zlasti niso upoštevala ljudskih interesov in potreb. Zato jih je ljudstvo tudi odklanjalo in vedno glasnejša je bila zahteva po razpisu novih občinskih volitev.

Dosedanja občinska zastopstva tudi niso odgovarjala zato, ker so občinski odborniki postavljali v ospredje ozke strankarsko-politične cilje, niso ali pa niso hoteli videti potreb širokih ljudskih množic. **Prva in glavna skrb vsakega občinskega odbornika ne glede na strankarsko pripadnost mora biti, da dela izključno le v korist vseh občanov brez razlike, da skrbi za njihov blagor in upošteva njihove potrebe. Le takšen občinski odbornik more biti pravi ljudski zastopnik.**

Mnogi so nedostatkoli po naših občinah. Občinski odbori se v zadnjih letih prav nič niso trudili, da bi jih odpravili, ker je bila pač direktiva od zgoraj drugačna. S temi nedostatkoli pa se danes bavi vse naše ljudstvo in razmišlja, kako jih odpraviti. Odpraviti pa jih je treba na vsak način in sicer čim prej.

Občinski odbori morajo biti ljudski odbori

Pred par dnevi smo prejeli pismo našega sodelavca v Logi vasi. V svojem pismu pravi, da je v logaveški občini, ki ima okoli 1500 prebivalcev, samo ena ljudska šola in sicer v št. Ilju. Toda tja ne morejo hoditi vsi otroci, ker je predaleč, pozimi pa skorajda nemogoče. Zato mora polovica otrok logaveške občine — iz Spodnjih Jezerc, Žoprač, Doba in Loge vasi — hoditi v šolo v sosedno občino, v Vrbo. Ne glede na to, da je za večino otrok pot zelo dolga in naporna zlasti pozimi, **na ljudski šoli v Vrbi ni niti enega učitelja, ki bi obvladal slovenski jezik in je zato tam pouk izključno nemški. Poleg tega, da je to v popolnem nasprotju s šolskim zakonom, ki tudi v Vrbi določa dvojezični pouk, se v tem primeru germanizacija slovenske mladine najbolj načrtno izvaja.** Otroci, ki hodijo v Vrbo v šolo, so skorajda vsi slovenskega pokolenja.

Če bi bili v logaveškem občinskem odboru resnični zastopniki ljudstva, tega vprašanja tam sploh ne bi bilo. V kolikor pa bi bilo kdaj koli nastalo, bi bilo že davno rešeno. Kaj pa je prebivalstvo logaveške občine drugega kot slovensko! Niti enega domačina ni, ki ne bi bil slovenskega rodu. Le nekaj tujcev — priseljencev je, ki govore nemški jezik.

S tem vprašanjem se občina očitno še sploh ni bavila. Vendar pa bo nujno potrebno, da ga bo končno enkrat načela in — kar je bistveno — tudi dokončno rešila, zakaj prebivalstvo to odločno zahteva!

Isto velja seve tudi za šolsko oblast! Kaj nam pomagajo zakoni, ki

Korak celovškega ordinariata

(Nadaljevanje s 1. strani)

novjšem času ustanovili politično organizacijo Demokratično fronto delovnega ljudstva, katere cilj je, da slovenskemu življu na Koroškem pribori osnovne demokratične in človečanske pravice. S to svojo Fronto in njenim programom so koroški Slovenci šli tudi na volitve. Pa so tik pred volitvami dobili strašen udarec s strani celovškega ordinariata, ki je na osnovi dekreta sv. oficija, ki je izšel že 1. julija 1949, izobčil Demokratično fronto delovnega ljudstva. Ker je ordinariat to storil tik pred volitvami, je pokazal sovražno stališče do koroških Slovencev. Zato obsojamo ta korak ce-

lovškega ordinariata in ga smatramo za izkoriščanje vere v politične namene. S tem aktom je prizadeto, nacionalno zavedno ljudstvo naše Koroške, ki je za časa druge svetovne vojne dalo vse od sebe, da si ohrani in utrdi svojo nacionalno svobodo in tudi vero svojih očetov.

Prepričani smo, da tudi ta najnovejši moralni pritisk ne bo zlomil zavednega koroškega ljudstva in da bodo sramotileci naših koroških bratov enkrat sami osramočeni. Kot katoliški duhovniki smo prepričani, da naši bratje na Koroškem ne bodo klonili in da bodo ostali zvesti izročilu naših slavnihih pradedov in junakov naših koroških partizanov.

20 ha močvirnate, torej nerodovitne zemlje. Zdaj ta zemlja nikomur ne koristi. Če pa bi jo osušili, bi bila nedvomno v korist vsem občanom, zlasti pa tistim, ki zemlje nimajo ali je imajo premalo.

Tudi s tem vprašanjem se občinsko zastopstvo, kakor izgleda, še ni bavilo, je pa vsekakor zelo važno in aktualno.

Prinesli smo dva primera iz logaveške občine. Takih problemov pa je več, najdemo jih v vsaki občini, v vsaki vasi. Toda tako ne more iti več naprej. Občinski odbori morajo

Na Krasu bodo spet šumeli gozdovi

Bivša Avstrija je pogozdila v 25 letih, od leta 1886, do leta 1911. skupno 2.657 ha kraških goličav in porabila za to 26.000.000 sadik.

Pod fašističnimi osvajalci v letih 1948. do 1941. so bila pogozdovana dela na Krasu prav malenkostna v primeru s prekomerno sečnjo in uničenjem gozdov. Nenasitni spekulantni so izrabljali težko gospodarsko stanje kraškega prebivalstva in ga silili, da seka še nedoraste gozdove. Kamion za kamionom je odvažal les, drva, oglje v nenasična okupatorjeva mesta. Vedno slabše gospodarsko stanje primorskega prebivalstva je bilo popolnoma v skladu z zaslužjevalno gospodarsko politiko okupatorja.

Italija je delala s poskusi sajenja grške jelke v odraslih predkulturah črnega bora, kar pa se je slabo obneslo.

Med prvo in drugo svetovno vojno so bili uničeni večji predeli kraških nasadb od požara in posekom po vojaštvu. Pri Obrovu so posekali 70 ha stare borove nasadbe.

Za časa druge svetovne vojne je gozd trpel v večji meri kot pred vojno.

Osvoboditev je rešila tudi gozdo-

biti ljudski odbori, morajo delati izključno v interesu ljudstva.

Le še kratek čas nas loči od 12. marca, ko bomo po 18 letih spet šli na občinske volitve. Takrat bomo imeli možnost da bomo napravili red, da bomo v občinske odbore izvolili ljudi, ki jim bodo koristili ljudstva sveta zapoved. **Tu pa ne smejo odločevati ne strankarski in ne osebni interesi, temveč izključno le interesi ljudstva. Ustvarjati moramo skupnost vseh delovnih ljudi v občini in na vasi, skupnost vseh nas, ki nas družijo isti interesi, isti cilji in tako strnjeni in enotni iti na volitve. S tem bomo dali najboljši odgovor vsem razbijačem enotnosti delovnih ljudi na vasi, napravili v občinski upravi red in si zagotovili boljše življenjske pogoje.**

zemljišča, ki jih je treba pogozdovati še tekom prve pelletke. Posebne komisije za izločanje in popis kraških goličav so v letu 1948. izločile in popisale okrog 2.000 ha kraških zemljišč za pogozdovanje.

V tem letu so že pogozdili že 500 ha goličav, posadili 1.400.000 sadik raznih drevesnih vrst in napravili okrog 2000 m zaščitnih zidov.

Pri teh akcijah so tudi že sodelovale množične organizacije in šolska mladina ter napravile prostovoljnega dela v skupni vrednosti 531.768.— din.

V letu 1949. pa so postavili trdne temelje planskega gospodarstva na kraškem gozdnem področju. Pogozdili so okrog 650 ha goličav, okrog 1.400.000 sadik in zgradili okrog 8.300 m zaščitnih zidov.

Jugoslavije posveča veliko pažnjo pretvorbi starih predkultur črnega bora v prave gozdove, saj je samo v l. 1948. in 1949. posajenih odnosno podsejenih 568.32 ha teh predkultur.

Iz gornjega je razvidno, da je nova Jugoslavija v dveh letih t. j. v letu 1947. in 1948. pogozdila 22 % one površine, za katero je rabila Avstrija polnih 25 let odnosa, da bo rabila nova Jugoslavija, ker bo plan v prihodnjih letih še povišan, 8 let za pogozditev površine, za katero je rabila Avstrija celih 25 let in to kljub temu, da moramo priznati, da je delala Avstrija veliko na tem polju in da so ta dela vzbujala zanimanje celega sveta, saj so hodili pregledovati to delo strokovnjaki iz mnogih držav kot Francije, Nemčije, Švice, Belgije, Italije, Rusije Amerike itd.

Nova Jugoslavija investira v pogozdovna dela na Krasu visoke vsote, v cilju, da čimprej napravi iz Krasa zeleno in cvetočo pokrajino, ki bo napravila konec današnjemu siromašnemu življenju Kraševcev.

V teh kratkih dveh letih je napravila že številne poskuse z novimi drevesnimi vrstami, tako, da ne bodo ti gozdovi samo kvalitetno dobri, temveč tudi prijetni za oči. Z njimi bo oblepšala neposredno okolico primorskih mest in večjih naselij, posebno pa posveča veliko pažnjo okolici Nove Gorice, kjer vzpostavlja nekdanji znani arboretum v Panovcu, ki je bil uničen. Tudi Sv. Goro in Gabrijel zasaja v obliki parka iz izbranimi drevesnimi vrstami kot so cedra, andaluzijska jelka, kavkaška jelka, domača jelka, razne ciprese, duglazija in domači in tuji listavci.

Slovenski Primorci, ki so toliko let trpeli pod fašističnimi tlačitelji in izkoriščevalci se dobro zavedajo svojih nalog in so se že z veliko vnemo vključili v borbo za izgradnjo socializma in boljšo bodočnost vsega delovnega ljudstva v Titovi Jugoslaviji. To pa je tudi najboljši porok, da bodo vse velike naloge v gozdarstvu na Krasu uspešno izvršene in najodločnejši odgovor vsem tistim klevetničnikom, ki ovirajo Jugoslavijo pri izgradnji socializma in pri njeni gospodarski osamosvojitvi.

Frontovska brigada pri pogozdovanju

ve na Krasu pred popolnim uničenjem.

Nova Jugoslavija je pristopila načrtno k pogozdovanju krasa.

V letu 1947. ko se pogozdovna in melioracijska dela na krasu še niso izvajala po planu je bilo zasajenih le 30.000 sadik na površini 4 ha. Pač pa so v tem letu že obnovili 7 gozdnih drevesnic in napravili eno novo.

V letu 1948. so že izvajali obsežnejša dela po planu. Napravili so že 4 nove gozdne drevesnice in manjšo semenarno. S tem so postavili nove temelje za zagotovitev uspešnega pogozdovnega dela z domačim semenom in sadikami, vzgojenimi na samem kraškem terenu. Določena so bila tudi kraška

Po naši zemlji

Še nekaj o Jožefu Štefanu

Da z njo čast in oblast
spet naša bode last.

Prešeren

V lanskoletni 8/9 številki „Svobode“ smo brali o znanem učenjaku-fiziku Jožefu Štefanu, ki se je rodil leta 1835 v št. Petru pri Celovcu in umrl kot univerzitetni profesor 7. januarja 1893 na Dunaju. K temu članku v „Svobodi“, ki pripada v glavnem znanstveno oceno Štefanovih odkritij in raziskovanj na naravoslovnem polju, bi danes dodali še par podatkov iz življenja tega velikega moža, ki je bil poleg štajerskega Slovenca in jezikoslovca Miklošiča največji učenjak preteklega stoletja.

V fiziki-akustiki smo slišali o tako imenovanem „komornem tonu“, ki ga je določila neka mednarodna konferenca na Dunaju. Niti sanjalo pa se nam ni, da je tej konferenci predsedoval naš Štefan. Sejmim zapisnikom te konference je priložena Štefanova razprava, kako naj se izdelujejo primerne glasbene vilice. Nekaj let pozneje je na mednarodni glasbeni razstavi na Dunaju razstavil gosli, ki jih je sam izdelal.

Naše bralce bo gotovo tudi zanimalo, da je bil naš Štefan po groznih rudniških katastrofah v Karvinu in Dombrovi (na Poljskem) v posebni komisiji, ki je bila ustanovljena, da bi proučila možnost, kako preprečiti eksplozije jamskih plinov in se je s svojim bogatim znanjem uveljavil tudi na tem področju.

Naš Štefan je bil vseskozi sin svojega naroda. Leta 1858 je govoril o velikem Prešernu zapisal: „Ako ne bomo častili svojih prvakov, kdo bo maral za nas?“ Te besede veljajo prav tako o njem samem.

Finžgar piše ob stoletnici Prešernove smrti, da bi morali biti ob takšnih zgodovinskih zaloigrah, kot so bili na eni strani ropi in požigi ter odvedba mladine v sužnost in umori starejših v turški dobi, in na drugi strani vsestranski pritisk grajske gospode, zadovoljni, ako bi se naš narod sploh ohranil, četudi ne bi imeli takšnih mož kot so Prešeren in drugi. Da imamo koroški Slovenci učenjaka Štefana in druge, nas mora navdajati s še večjim ponosom.

Da se koroški Slovenci lahko ponajšamo s takšnimi možmi kot je Štefan, je seveda trn v peti koroškim šovinistom. Zato se tudi trudijo, da svetovna javnost o tem ne bi preveč izvedela in za vsako ceno poskušajo čim prej ponemčiti to s krvjo naših najboljših rodoljubov posvečeno slovensko zemljo. V tem tudi ne zaostaja škofijstvo, ki na popolnoma tihotapski način vsiljuje v naših krajih nemško bogoslužje in verouk. V šolskem zakonu je določeno, da se mora verouk poučevati v ma-

Velinja ves. V nedeljo, 15. t. m., smo imeli pri nas spet vesel dogodek. Zbrali so se pri Rupiju in pri Svedrcu na Moščeni svatje iz vseh strani, iz Kotmare vesi, št. Ilja in Roža in praznovali veselo poroko Svedrčevega Lekšija in Rupijeve Nanije. Tudi požarna bramba iz Bilčovsa je prihitela, ker je bil Lekši eden izmed najboljših članov ter se je vedno zavedal svoje prostovoljne dolžnosti: Bogu v čast in bližnjemu v pomoč! Njegovi prijatelji so mu podarili lepo spominsko sliko v priznanje njegovega dvajsetletnega delovanja pri požarni brambi. Pri Rupiju je bila svatovščina, kjer je bilo vsestransko preskrbljeno za želodec in grlo in prijetno razpoloženje je trajalo pozno v noč. Želimo mnogo sreče v družinskem življenju!

Zgornja vesca. Spet imamo nekaj novic, ki jih moramo bralcem našega lista povedati. Pred kratkim smo namreč proslavljali vesel dogodek. Naša soseda Knezova Greti iz Sv. Lucije in mladi Hvajnikov gospodar iz Klopice sta se naveličala samskega življenja in se oženila ali bolje rečeno vzela. V cerkvi pri Sv. Luciji je bila poroka, nato pa pri Petrucu veselo ženitovanje, kjer smo se vsi prav dobro imeli in na čast mlademu paru tudi veselo zavrteli.

Novoporočencema želimo na njihovi življenjski poti obilo sreče in upamo, da Greti na nas, njene nekdanje sosede, ki jo imamo vsi radi, tudi zdaj, ko bo gospodinjala na svojem novem domu, ne bo popolnoma pozabila. — Naslednji dan pa se je

teringšini. Dejansko pa — kakor smo izvedeli — dobivajo duhovniki v nastavitvenih dekretih navodila, v katerih jim zaukazujejo nemško bogoslužje in verouk. Celo list zasedbene oblasti (29. 3. 1946) ni mogel mimo tega dejstva, ne da bi ga s protestom zavrnil.

Da se je Jožef Štefan pred svojo smrtjo spomnil svojih sorodnikov, ki niti najmanj niso mogli precekniti njegove učenjaške slave, je poleg drugega tudi dokaz, da se je do zadnjega priznaval k svojemu ponižanemu in zatiranemu slovenskemu narodu.

—or.

zgodila pri nas nesreča. Otroci na vasi so se igrali in pri tem pač potuhali to in ono. Na zadnje so prišli še do tega, da se tudi s ključem da streljati. Vzeli so star ključ in začelo je pokati. Stvar nikakor ni izgledala nevarna, toda naenkrat je desetletnemu Prastarjevemu sinu priletelo nekaj v levo oko in ga tako hudo ranilo, da so mu ga morali odvzeti.

Včasih se pač maščuje, če na otroke ne pazimo in jim pustimo vse. Lahko bi se zgodilo kaj več. Zato pa svetujemo vsakomur, naj pazi, s čim se otroci igrajo, ker dovoljkrat smo že brali, da so otroci nekje našli kakšno granato ali podobnega, to smatrali za navadno igračo in nesreča je bila tukaj. Zato pravimo še enkrat: pazimo na svoje otroke.

Libuče. Mesec januar letošnje zime je pobral dva moža, ki smo jih zaporedoma na libuškem pokopališču izročili materi zemlji. Oba sta bila iz vrst delavcev, ki njima je bilo življenje delaven dan in sta si s svojimi rokami služila svoj vsakdanji kruh. Prvi, Franc Glinik, je bil železničar, že dalje časa v pokojju, ker je dosegel starost devetinosemdesetih let. Dolgotrajno bolezen je potrpežljivo prenašal v kateri mu je njegova dobra žena Mojeka, tudi že trinosemdeset let stara, z vso ljubeznijo in udanostjo stregla. Oba sta bila vzorna zakonska človeka in pomagala eden drugemu. — Drugi je bil Rok Močilnik, rekli smo mu Božičev Rok, ker je bil mnoga leta pri kmetu Božiču kmečki dela-

vec. Vlekel je starostno rento, toda ni je dolgo užival ter je po kratki boleznini v soboto 21. januarja za vedno zaspal. Poživajta oba priljubljena in poštena moža v miru, zaostalim pa naše sozolja!

Šmihel pri Pilberku. Dvakrat v kratkem presledku so napolnili Slovenci iz Šmihela in okolice do zadnjega kotička Šercerjevo dvorano, ki so prihiteli na igro, ki jo je priredilo domače Slovensko prosvetno društvo „Peca“. Prvi nastop je bil 8. januarja in moramo omeniti, da so igrali na novem odru, ki so ga prosvetaši z velikim trudom in požrtvovalnostjo pripravili. Tovaški predsednik je v svojih uvodnih besedah naglasil pomen odra za splošno prosveto sploh in ga izročil ob priložnosti prvega nastopa svojemu namenu. Domači igralci, mladina, po večini novinci, so z uspehom igrali „Roza Jelodvorsko“. Domači tamburaši so tudi tokrat podali lepe glasbene vložke in tako razpoloženje še dvignili. V nedeljo, 22. januarja, so igro z enakim ali še z boljšim uspehom ponovili.

Kotmara ves. Da tudi pri nas ne spimo, poročamo, da smo nastopili preteklo nedeljo v okviru našega prosvetnega društva „Gorjanci“ petdesetič na našem odru in sicer lopot z veseloigro „Lažizdravnik“. Kljub težkočam, ki smo jih imeli v preteklih 2 letih, ker nam posestnica dvorane v Trabesinjah ni hotela dati prostora na razpolago, nismo odnehali, temveč se zmenili z gostilničarjem Plajerjem za njegovo dvorano, ki nam jo je tudi dal. Tako smo povabili naše ljudstvo k Plajerju in mu nudili dve uri prijetnega razvedrila, kakoršnega si naše delovno ljudstvo želi. In zares, navzoči so bili s prireditvijo zadovoljni in so se vsi zelo pohvalno izražali. Samo dva tedna so imeli igralci časa, pa so se svojih vlog prav dobro naučili in se jim vsi za njihov trud prav lepo zahvaljujejo. Tudi pevcem in organistu velja priznanje in zahvala. Splošna želja je, da bi spet kmalu slišali o novem nastopu „Gorjancev“.

SPZ naznanja

V soboto, dne 4. februarja t. l., gostujejo „Gorjanci“ iz Kotmare vesi z igro „Lažizdravnik“ ob 19.30 uri pri Odrajcu v Bilčovsu.

Sodeluje tudi mešani in moški pevski zbor iz Kotmare vesi.

Vsi ljubitelji prosvete vabljeni!

„V Črni jih je!“ se je dalje bral Petruh.

„Pa ne naša in tudi prevaljska ne!“

Spet se je oglašil kovač Stembov. „To je ravno tisto, da delavstvo ni enotno.“

„Če je pa centrala tako svetovala...!“

„Ti ne razumeš tega, Stembov!“ je razlagal Predan. „Če vstopimo v Narodni svet, priznamo s tem njegovo oblast. To pa bi bilo prenačljeno. Stvari še niso urejene, meje še niso potegnjene!“

Delavci so se pogovarjali med seboj in se za Malgajevega soldata skoraj niso več zmenili.

„Mrkva se je torej prodal...“

Strugar Mrkva, ki je vstopil v Na-

rodni svet, je šel z nekaterimi drugimi delavci iz mežiške doline nakupovat v Slavonijo živež za Narodni svet.

„V Celovcu pa koj živijo brez hrvaškega žita! In mi bi tudi...!“

Iz tega, kar je Petruh mogel posneti, se je prepričal, da je res, kar se govori po gradu: večina delavstva je bila nezadovoljna z Jugoslavijo, nekateri pa so jo odkrito sovražili. Med temi je bil tudi Klemen.

Medtem je med Petruhom in strugarskim pomočnikom Vošinom prišlo skoraj do spopada.

„Prav pa le ni, da si šel k čušem!“ je dejal Vošin.

Te besede so vrgle Petruha pokonci.

„Kaj praviš? Če sem jaz, si tudi ti čuš!“ Kaj pa si drugega, če ne čuš!“

Petruh je ves razvnet stal in čakal odgovora. Vošin je sprevidel, da je šel predaleč, in se je izmuznil iz kuhinje. Delavci so začeli fanta pogovarjati:

„To res ni prav! Vsi smo ljudje. Žaliti se nikogar ne sme!“

Pudlar Juh pa je pristavil: „Ali ste ga videli? — Človek bi prej ne verjel, da je ta fantič primazal Gnidu, zdaj bi pa skoraj.“

Nekateri so se spet obrnili k njemu.

„Torej misliš, da imaš ti prav?“

„Tako je!“

„In ne mi?“

„Ne, ker se zavzimate za gospodo, ki beži v Avstrijo!“

„Za to gospodo se nihče ne zavzema — mi se zavzemamo za nekaj drugega!“

„Če bi vi bili za Jugoslavijo, bi bili mi vsi z vami, kar nas je pri Malgaju. Ali mislite, da nič ne mislimo? Tako pa ne gre!“

„Ali nisi šel zaradi grunta k Malgaju?“ je nekdo podražil Petruha.

„Tudi zaradi grunta. Zakaj bi gruntov ne vzeli grofom? Jugoslavija jih bo!“

„Republika tudi!“ je uskočil Klemen.

„Stvar je zamotana!“ je dejal kovač Stembov. „Zdi se, da se bomo začeli klati med seboj, namesto da bi šli skupaj. Odkrito vam povem, tudi pri nas mi ni vse všeč — pri naši stranki. Ni vse, kot bi moralo biti...“

„Res je — ne gre, kot bi moralo!...“

Nekaj jih je prikimalo.

„Zdaj je še čas, da bi se kaj uredilo...“

„Ali kaj in kako...?“

Nekaj glasov se je suho zasmeljo.

„Tako, kakor nam Lačen pravi!...“ se je oglašil nekdo.

„Ta, ki je bil v Rusiji ujet?...“

„Eh — da — da...“

Bil je že mrak, ko se je Petruh vračal na grad z razkopano dužo in sam s seboj nezadovoljen. Razgovor pri Rožeju ga je spravil iz ravnotežja, čul je stvari, za katere prej še ni vedel.

„Skoraj vsi so proti nam; človek res ne ve, kaj je prav!“ je tožil tovarišu Strazmirju, ki je medtem postal njegov najboljši prijatelj.

Hotel se je razgovarjati tudi s Čarnuhovim Otejem, ali ta se mu je ves mračen umaknil izpod oči.

STRAN NAŠIH ŽENA

Bile smo v Jugoslaviji

Glavni odbor AFŽ Slovenije je povabil večjo skupino koroških žena na praznovanje Novoletne jelke v Ljubljano, da bi žene videle, kako nova socialistična Jugoslavija skrbi za svoje otroke.

Ker nam avstrijske oblasti niso izstavile skupnega potnega lista smo posamezne žene, ki smo imele avstrijsko vizo, potovale za novo leto v Ljubljano in Vam na tem mestu hočemo povedati, kako smo se imele.

Na dan Silvestra je bilo po vsej državi praznično razpoloženje. Saj obhaja ta dan vse ljudstvo zaključek starega in začetek novega leta. Letos pa je socialistična domovina lahko s ponosom gledala nazaj na minulo leto velikih preizkušenj in zmag. Posebno to leto — tretje leto petletke — je vse delovno ljudstvo premagovalo največje težkoče in je tudi zmagalo kljub vsem klevetam in lažem s strani Informbiroja.

Staro in mlado — od najmanjšega otroka do starčkov, vse se je zbiralo na Silvestrov dan zvečer v Tivoliju, kjer je bilo praznično razsvetljeno, kjer je bila pripravljena prekrasna Novoletna jelka. Ves park je bil pravi pravljnični gozd — pravi raj palčkov. Palčki in vile so se sprehajali po vsem prostoru v medli svetlobi oddaljenih žarometov. Na drugem koncu smo spet videli partizane v borbi, njih življenje v živi sliki — taborni ogenj — partizansko pesem — kola itd. Na tisoče ljudi se je razživel v tem kraljestvu. Mamice in očetje so prinesli na rokah in vozičkih svoje najmlajše in ti se kar niso mogli nagledati in naježiti vsem tem lepotam. Popoldne pa so bili vsi otroci obdarjeni z lepimi darili.

Ogledale smo si na dan novega leta svetovno znano Postojnsko jamo in grede obiskale rojstni dom velikega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja.

Naslednji dan smo si ogledale tudi obdelovalno zadrugo v Arji vasi. Zadrugniki so nam obrazložili delo in sistem v zadrugi. Vedno več kmetov se pridružuje in delajo s polno paro za izgradnjo, zavedajo se, da le s skupnimi močmi lahko več pridelajo in tako pomagajo sebi in tudi skupnosti. Arja vas je na štajerskem in tam pridelujejo zelo veliko

hmelja. Danes dela zadruga v veliki meri na novih nasadih hmelja, ker je stare nasade uničil fašistični okupator.

Pot nas je vodila še dalje v Celje. Tam smo naleteli ravno na obdaritev otrok, žene mesta Celje so nas prisrčno pozdravile in smo nato prisostvovali prireditvi. Žene so nam povedale, da že 4 dni obdarujejo otroke. Ogledale smo si tovarno hlačevin v Celju. Na lastne oči smo se prepričale, kako navdušeno delajo delavci za petletko. Žene udarnice so nam ponosno povedale, da delajo že za drugo petletko v zavesti, da na vsakem posamezniku sloni tudi uspeh petletke in da vsak doprinaša za korist skupnosti in k skupni zmagi. Takih udarnic in udarnikov pa ni malo, vedno več jih je in vsi s ponosom gradijo socializem.

Naslednji dan smo si ogledale v Ljubljani „Dežje jasli“ in „Dom igre in dela“. V teh domovih so otroci predžolske dobe, tistih žen in mater, ki čez dan delajo, svoje male pa pustijo lahko popolnoma brez skrbi.

Zadnji dan našega bivanja v Jugoslaviji smo posvetile Gorenjski. Lep sončni dan nas je spremljal mimo mogočnega Litostroja — ponos Slovenije, dalje skozi starinsko mesto Kranj, skozi Prežernovo rojstno vas v Žirovnico, kjer smo si ogledale graditev ogromne hidrocentrale, ki bo proizvajala električen tok za vso Slovenijo. Na poti nazaj smo se ustavile v Prežernovi Vrbi. Ogledale smo si Prežernov dom, ki je prav tako skromen kot je bil pesnik sam, vendar bogat in velik po svojem duhu. — Mimogrede prekrasen Bled, kjer nas je čakalo dobro kosilo.

Pozneje smo se tudi oddolžile spominu tisočev in tisočev onih, ki so dali svoja življenja za svobodo vseh jugoslovanskih narodov in tudi

nas koroških Slovencev v Begunjah in Dragi, kjer so jih fašistični osvajaletci streljali kot talce. Ob vhodu na pokopališče je velik napis „Svoja življenja smo dali v borbi proti izkoriščanju — nadaljujte in dokončajte to borbo“.

Na skromnem spomeniku vidimo napis, ki ga je napisala mati talca, tako se glasi: „Potoki krvi naših mučnikov in njih izbičana telesa so tako dragocen odkup naše domovine in naše svobode, da nam je nikdo ne more in ne sme jemati!“ Ta napis velja za nas vse! Sveto bomo čuvali ta dragoceni odkup in pridobitve narodno osvobodilne borbe, ker so največji zaklad vsega naroda! Nam vsem je jasno stopila pred oči doba največjega uničevanja in ravno tem junakom borbe, ki so žrtvovali svoja dragocena življenja, je sledilo na tisoče in milijone junakov dela, ki so začeli iz ruševin zidati novo državo, novo domovino.

Milka

Nasveti za MATERE

Zadnjič smo govorili o nasvetih za bodoče matere. Pomoč pri porodu naj po možnosti vedno nudi babica ali zdravnik in po teh nasvetih naj se ravna mati v porodni postelji. Tu bi pripomnila, da naj mati prehitro ne vstane iz otroške postelje radi poznejših posledic. Iz izkušenj vem, da nekatere matere, ki rodijo doma, vstanejo že 5. ali 6. dan po porodu, iz razloga, ker jih kliče delo in potem bolehalo leta in leta na posledicah poroda. Pri normalnem porodu naj bi žena vstala iz postelje 7. ali 8. dan in naj bi se do 6. tedna po porodu izogibala težjih del.

Danes bi se posvetila opremi novorojenčka. Poudariti moram, da pri tem igra veliko vlogo materialno stanje matere. Tu bom predvsem mislila na matere, ki morajo živeti v skromnih razmerah in imajo malo sredstev na razpolago.

Vem, da se da z ljubeznijo, iznajdljivostjo in dobro voljo tudi v skromnih razmerah nekaj pripraviti. Nekaj mesecev pred porodom naj mati pregleda družinsko garderobo, ugotovi, da ima marsikatero stare stvari, iz katerih bi se dale še

narediti srajčke, čepice in če je mati malo spretna, jih tudi sama sešije.

Osebnostno perilo: 24—30 plenice, 4—6 srajčk iz mehkega blaga, 4—6 bombažnih srajčk (triko), 4—6 flanel, kos nepremočljivega platna, nekaj naglavnih čepic za prve tedne, za hladnejše vreme volneno jopico in čepico.

Posteljica: Za otroka je nujno potrebno, da ima svoje ležišče. Najbolj nezdavno je, da spi z odraslimi ljudmi in vdihava bakterije, ki jih izloča vsak odrasli človek. Mati naj si oskrbi posteljico ali pleten košek. Do 6. ali 7. meseca zadostuje pleten košek. Košek naj v notranjosti in po možnosti tudi od zunanje strani prevleče s pralnim blagom. Vložek madroca naj bo iz žime, morske trave, tudi navadno ličkanje je dobro, a treba ga je večkrat menjati. Perje je nezdravo, ker se otrok v njem poti. Najstarejša oblika otrokovega ležišča je zibelka. Pri zibelkah je mnogo različnih oblik, namen vseh zibelk pa je gunganje. Zibanje otroka ni priporočljivo, ker se otrok s tem razvadi in zibani dojenček ima lahek spanec, je nervozen in razvajen. Zibanje tudi iz zdravstvenih

razlogov ni priporočljivo, ker se glavnica ves čas trese in živčevje nikoli ne miruje. Zibanje se v novem času opušča.

Posteljno perilo: 3 spodnje in 3 zgornje rjuhe, nepremočljivo platno in odeja. Blazinice ne potrebuje in je za razvoj hrbtnice še boljše, če je ležišče ravno.

Oprema za kopanje: kopalna kadi poleg kadi potrebuje mati še skledico za umivanje obraza, 2 frotirki, 2 umivalni krpici, ščetko za lase, gost glavnik, posipalo, lonček z mazilom, škarjice za striženje nohtov. Po možnosti še telesni in kopalni termometer.

Kopalno kad naj bi se uporabljalo samo za kopanje otroka, le tako bo vedno čista. Nekatere matere rade uporabljajo kopalne kadi za pranje perila, kar pa je zgrešeno. Od perila ostanejo bakterije na stenah kopalne kadi in pri kopanju, če slučajno otroku brizgne voda v usta požre z vodo te bakterije.

Način kopanja bom opisala pozneje. Poudariti še moram, da je pri otroku snaga pol zdravja. Matere s številnimi otroki so včasih utrujene, a kljub temu naj si vzamejo čas za najmlajšega in naj ga redno vsak dan okopljejo. Dojenčku je kopanje skoraj tako potrebno kot hrana.

Prihodnjič spet kaj!

„Kaj pa ta? ...“ je vprašal Stražmirja.

„Sam ne vem, kaj mu je! Zadnji čas postaja vedno bolj molčeč. Skušal sem razgovarjati se z njim, ali noče iz sebe!“

Drugi dan je žel oddelek s korpom Vugo na čelu zamenjat obmejno posadko v Libeličah.

Nekega večera so Stražmir, Petruh, Kotalo in Čarnuhov Otež strazžili mostišče pred Labodom. Po dravski strugi je vlekel hud mraz in zamrzla Drava je bila skoraj tiha kot rakev. V bajti ob cesti pa je bilo prijetno toplo.

Stražmir in Kotalo sta se ravnokar vrnila z mosta in zdaj je bila vrsta na Čarnuhu in Petruhu.

„Kdo je danes na oni strani?“ je mirno vprašal Čarnuhov.

„Tisti četovodja iz Volšperga! Pameten človek!“ je odvrnil Stražmir.

Kakor na mnogih mestih, tako je tudi na laboškem mostu med slovenskimi in avstrijskimi stražami večkrat vladalo tovariško razmerje.

Čarnuh in Petruh sta šla po mostu skoraj do polovice in od daleč zaklicala nemški: „Dober večer!“

„Dober večer!“ je slovenski odgovorila avstrijska straža.

„Kako?“

„Dobro!“

Potem sta se Malgajevca počasi vračala na slovenski breg reke. Zmrzle mostnice lesenega mostu so hrupno ropotale pod njunimi koraki.

Nenadoma se je Čarnuhov Otež ustavil, prijel Petruha za ozeblo roko in mu čisto mirno in zaupljivo rekel:

„Dragi Peter, ne zameri mi, ali moram ti reči: lahko noč in zbogom, prijatelj ...“

Petruh je osuplo pogledal v tovarišev mladi, blede obraz.

„Kaj ti je ...“

„Ne vzdržim več — moram na ono stran ...“

„Na ono stran — k Avstrijcem ...?“

„Da ... ne vzdržim več ... jaz sem za republiko ... zbogom!“

Še preden se je Petruh prav zavedel, so tovariševi koraki že odbobneli po mostnicah proti avstrijski straži. Čudna bolečina ga je popadla pri srcu in kakor pijan se je opotekel nazaj na slovensko stran.

Tam sta mu že prišla nasproti Stražmir in Kotalo.

„Kje je Čarnuh?“ sta vprašala kot v sluhnji.

„Ravnokar je odšel na ono stran ...“

Petruh je povedal, kako je bilo.

„To sem si mislil, zato sem prišel nazaj!“ je rekel Stražmir in zaklel. „Zakaj nisi streljal?“

„Streljal? ...“

„Da streljal! To je dezerterstvo! O, ti hudič ti! ...“ je bolešno zatulil Stražmir.

Vsi trije so neodločeni obstali na bregu in prisluhnili, če ne bi morebiti le še kje zaslišali korakov pravkar pobeglega tovariša. Potem je Stražmir zamahnil z roko;

„Vrag naj ga vzame — jaz ga ne razumem! Ali ne bi bilo zanj prav vseeno, če bi stal tukaj ali tam ...? Še prav si storil, da nisi streljal ...“

Rožej pobegne v Celovec

Ključavničar Rožej Klemen je prišel v Celovec, kot bi stopil v tempelj najskrivnejše svetosti; njegova duša je kipela od čistega in rosnega navdušenja. Zdaj, ko je počasi zavijal v velikovško predmestje, je popolnoma pozabil na trudapolno pot, ki jo je imel za seboj, na dvodnevno potikanje v Podjuni, na nevarni prehod čez Dravo in na še bolj nevarno prekoračenje demarkacijske črte ob Krki. Skrival se je in bežal kot pravi begunec, katerega je domovina zapustila in ga zdaj kot izdajnika preganja. Toda tajna mreža Heimatschutzta v Celovcu, razpredena po

vsem slovenskem koroškem ozemlju, zasedenem od slovenskih čet, ga je varno spravila čez mejo, njega kakor stotine njemu podobnih beguncev.

Bilo je še zgodaj, jutro je bilo sivo in mrzlo, polno ostre celovške sape, ki je brila sem od Gospe Svete; ulice so bile skoraj popolnoma prazne in hišna vrata so bila še po večini zaprta. Urad, kjer se je imel priglasiti, je bil že ob devetih odprt in do tedaj je imel še skoraj celouro pred seboj. Bolj iz neke notranje razposajenosti, kot pa iz telesne potrebe, na katero je skoraj pozabil, je vstopil v staroveško krčmo na velikovški cesti.

Bil je prvi in edini gost. Zaspana bleda natakarica je pometala sobo in čmerikav krčmar je šele čez nekaj časa vstopil.

„Žganja najprej, da se ogrejem, potem pa nekaj toplega!“ je zahteval po nemški.

Potem je na dušek izpil dve čašici slabega žganja.

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10, telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: France Košutnik. Tiska Robitschek & Co., Wien VIII., Hernalsergürtel 20. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt 2, Postschließfach 17.